

موضوع مقاله:

جهاد تبیین و سواد رسانه ای

نویسنده: سیده سارا هادیان^۱

^۱ - سطح ۲ ، مدرسه علمیه ریحانه الرسول

چکیده:

قرن حاضر که به سده ی پیشرفت علم و رسانه به معنای نوین آن می باشد موجب شده است که انسان ها براحتی بتوانند از بسیاری از اطلاعات و مسائل روز دنیا مطلع شده و در نشر و بررسی آن شرکت کنند این امر موجب نفوذ رسانه و ابزارهای آن در بسیاری از کشورها شده که ایران ما نیز از آن جدا نیست بنابراین لازم است که در این باره راه هایی جهت آشنایی در نظر گرفته و نسبت به آن تعیین کافی صورت بگیرد که در این پژوهش با استفاده از مفاهیمی چون ضرورت استفاده از نرم افزارهای ساخت ایران در عرصه تبیین و ارتباط میان اخبار مجازی و جهاد تبیین و یا تاثیر اینترنت بر افزایش سواد رسانه ای بدان پرداخته شده است همچنین روش بکار رفته در تحقیق توصیفی تحلیلی بوده و در این راستا به نتایجی از جمله نرم افزارهای ساخت ایران به دلیل داخل بودن و سازگاری با فرهنگ و ملیت به خوبی می توانند مورد استفاده مردم قرار بگیرند و با استفاده از این ابزار می توان نظرات دیدگاه های مختلف را به خوبی تبیین و بررسی نمود.

کلیدواژه

تبیین_ جهاد_ جهاد تبیین_ سواد رسانه

مقدمه:

جامعه امروز به شدت به رسانه وابسته بوده و این امر برای او حکم بخشی از خوراک ذهنی را دارد که می‌بایست توسط ابزار و رسانه تامین شده و به استفاده او از آن می‌انجامد رسانه سرشار از اطلاعات درست و نادرست است اطلاعاتی که میتواند به شکل مادی و معنوی بر زندگی همه افراد یک جامعه تاثیر گذاشته و آنرا دچار تغییر، امید و یا تنش های مختلف نماید. چرا که ان به شکل مستقیم با ذهن و روان آدمی درگیر بوده و میتواند ابعاد آن را تحت تاثیر خود قرار دهد و امری که در این باره بسیار مهم می باشد آن است که برای تمیز دادن این‌ها از یکدیگر نیازمند ابزاری تحت عنوان سواد رسانه‌ای هستیم که حلقه ی گمشده ی این فضا می‌باشد چرا که بسیاری از افراد تنها به استفاده از ابزار رسانه می‌پردازند و هیچ تلاشی برای تقویت و رشد سواد مربوط به آن انجام نمی‌دهند و از آنجا که داشتن سواد رسانه ای میتواند شناخت درست و دقیقی را در زمینه های مختلف ارتباطی از صفحات فضای مجازی و اینترنت گرفته تا موارد دیگر به وجود بیاورد، عدم وجود این موجب به وجود آمدن مشکلات مربوط در یک جامعه مستقل می‌شود. مشکلاتی عدیده ای که اگر راه های پیشگیری و یا از میان برداشتن آن را یادگیریم زندگی شخصی و اجتماعی ما را دچار اختلالات مختلف میسازد و نه‌تنها نمیتوانیم به خوبی از مزایای رسانه استفاده نماییم بلکه مشکلات آن دست و پای ما را خواهد بست. پس ما نیازمند راه و روش یا روشهایی هستیم که بشود با آن از این مسائل جلوگیری کرد. به همین دلیل فرایند جهاد تبیین می‌تواند با سواد رسانه‌ای ارتباط جدی داشته باشد چرا که در صورت جهاد تبیین در میان جامعه می‌توان تا حد زیادی وقایع درست رسانه‌ای را از نادرست تشخیص داد و یا با افزایش سواد رسانه‌ای هم می‌توان رسانه را بهتر فهمید هم تبیین بهتری انجام داد، در نتیجه انجام پژوهش های از این دست ضروری است، همچنین تاکنون در ارتباط با موضوع مورد بحث کارهای علمی صورت گرفته است که در این بخش به برخی از آنها اشاره کرده‌ایم: کتاب جهاد تبیین اثر سید علی خامنه‌ای (۱۴۰۰) که این کتاب در پنج فصل تدوین شده و به کلیات و زیر شاخه های مسیله جهاد تبیین می پردازد. کتاب فضای مجازی و سواد رسانه‌ای بر پوریانی (۱۳۹۷) که در این اثر به رسانه و کارکردهای آن و مفاهیم سواد رسانه‌ای پرداخته شده است.

کتاب شش محور جهاد تبیین از سید محمد حسین راجی (۱۴۰۱) که نویسنده این اثر به شکلی ویژه مهم‌ترین محورهای جهاد تبیین را مطرح می‌کند.

- مقاله ضرورت جهاد تبیین در فضای رسانه‌ای نوشته محمد باقر نصیری (۱۴۰۱)

- مقاله ابعاد و مولفه‌های سلامت رسانه‌ای با رویکرد انتقادی از ابوالقاسم رئیسی (۱۳۹۹)

و اما آنچه که در مقاله پیش رو به دنبال آن هستیم که در تحقیقات قبلی به شکل جزئی و ویژه بدان پرداخته نشده، بررسی مسئله نفوذ رسانه در کشور ما و نیز روشنگری نسبت به این بحث است با تکیه بر جهاد تبیین. و اینکه چه کنیم که سواد رسانه‌ای ما در برابر آسیب‌های رسانه افزایش پیدا کند.

همچنین برخی از پرسش‌های مقاله پیش رو که به دنبال یافتن پاسخ‌های آن هستیم به این شرح است که:

۱- ارتباط میان جهات تبیین و سواد رسانه چیست؟

۲- اینترنت چگونه می‌توان سواد رسانه‌ای را افزایش دهد؟

فضای مجازی میتواند اقدامات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی و امنیتی را نشان دهد و یا ندهد! اینکه بخواهد این اقدامات را به نمایش بگذارد یا نه بستگی به نوع مدیریتی است که در این محیط صورت میگیرد. به گونه ای که اگر اخباری در جهت موارد مختلف اقتصادی چون دستکاری بازار سهام، تا تصمیمات مهم سیاسی، پخش شود و این اخبار نادرست و یا ناقص باشد بر روی جامعه تاثیر گذاشته و دیگر نمیتوان جلوی آن را گرفت و این مسئله تنها از نامدیریتی ناشی میشود و حال اگر برعکس ارگان و مسئولین ذی ربط از فضای مجازی برای تبیین و روشن کردن کارهای صورت گرفته و تصمیمات گرفته شده و دستاوردها استفاده کند، این فضا به ابزاری برای روشننگری تبدیل میشود.

باید دانست همیشه بنا نیست که روزنامه نگاران اخبار درست، دسته اول و یا کامل را پوشش دهند و گاهی به عمد و یا سهوا اخبار دچار مشکل میشود و اینجاست که جهاد تبیین از سوی افرادی که صلاحیت این کار را دارند اولویت می یابد. چرا که اخبار نادرست و یا دچار انحراف میتواند جو جامعه را تغییر داده و آن را به سمت های مختلفی بکشانند و اقشار مختلف را درگیر کند زیرا اخبار غیر واقعی، به راحتی می تواند امنیت روانی یک جامعه را به خطر انداخته و گاه تاثیر مستقیم بر به وجود آمدن انحراف در اذهان آن جامعه داشته باشد، و از آنجا که مشارکت مردم در یک جامعه، مهمترین رکن احیای آن محسوب می شود، می بایست از راه درست همواره آن مردم را در صحنه نگه داشت و اخبار نادرست موجود در فضای مجازی این امکان را تا حد زیادی سلب می کند.^۱

^۱ - بابایی، روایت حقیقت، ص ۱۲

فضای مجازی رها شده و با فقدان داشتن شبکه ملی اطلاعات، این فضا، تحت مدیریت و کنترل دشمنان ما است، و ما شاهد هستیم، که در این فضا، دشمن از انواع فناوری ها در حوزه های مختلف و عرصه های گوناگون حضور دارد. پس انجام جهاد تبیین در این پایگاه خبررسانی و تعریف مسائل به ابهام زدایی از شبهات خبری، از میان بردن اخبار جعلی و یا بر ملا ساختن آنها و تعریف در سطح جامعه توسط رساندن اخبار درست به آحاد مردم و نشر این اخبار در فضای مجازی از مهمترین وجه مربوط به جهاد تبیین است.^۱

قرار گرفتن در موضع ضعف، و انفعال در فضای مجازی در شرایط کنونی ناشی از مسائل مختلفی است. که از جمله مهمترین آن، فقدان راهبرد، صحیح در حوزه حکمرانی سایبری است که ضعف در شناخت اخبار غیر واقعی از واقعی، یکی از این موارد است که موجب ایجاد حساسیت نابجا و یا حساسیت زدایی بجا نسبت به مسائل و اخبار روز می شود. و با تاثیر گذاری بروی اقشار مختلف جامعه، موجب تشویش اذهان و به وجود آمدن تبعاتی که گاه جبران ناپذیر است می شود، پس بهتر است و یا واجب است که این عرصه تحت تسلط حکومت مستقل و نظارت آن قرار گیرد تا با تبیین و روشننگری به موقع، به استقلال فکری و آزاد اندیشی در جامعه کمک کرده و در حوزه عمومی با دفاع از حقایق مانع به استعمار در آمدن افکار ملی شود. و این امر به رشد فکری افراد و روشن شدن تمام مسائل موجود برای آن ها منجر شود.^۲

به عنوان مثال در واقعه ی عظیمی مانند راهپیمایی ۲۲ بهمن ماه هر ساله میلیون ها نفر در کشور ما به راهپیمایی می پردازند، و این خبر از نظر بسیاری از کانالهای فضای مجازی به راهپیمایی چند صد هزار نفره تعبیر می شود در صورتی که در واقعیت این گردهمایی بالای ده میلیون نفر را شامل می شود! و این نشان می دهد تفاوت دروغ و واقعیت تا کجاست!

^۱ - نصیری، ضرورت جهاد تبیین در فضای مجازی، ص ۳

^۲ - نامی، فصل بعد چهارم چهار تبیین، ص ۹۴

مسئله جهاد تبیین از منظر مقام معظم رهبری به این معناست که در دوره کنونی، تقابل ما با دشمنان فقط در میدان جنگ سخت قرار ندارد؛ چرا که دشمنان تلاش می کنند با استفاده از ابزار اطلاع رسانی اذهان مردم را در اختیار بگیرد و هدایت کند. بنابراین هرکسی که بتواند اذهان مردم یک کشور را در اختیار بگیرد، آن ملت را تحت اختیار خود قرار داده است و این کار از طریق رسانه ها انجام می گیرد.

۴ - فضای مجازی ابزاری برای کشورهای سلطه گر:

امروز رسانه ها محدود به جراید و صدا و سیما نیست، به طوری که جراید نقش خود را از دست داده اند. امروز رسانه عبارتست از پایگاه های اینترنتی و فضای مجازی. ابزار این رسانه ها در اختیار کشورهای پیشرفته قرار دارد و ابتدا در اختیار ایالات متحده و بعد هم با فاصله ای در اختیار کشور چین قرار گرفته است. البته باید توجه داشت که رسانه های ایالات متحده نیز در اختیار سرمایه داران صهیونیست است و هر زمان بخواهند اذهان مردم یک کشور را به سمت خاصی سوق بدهند، شروع به اطلاع رسانی جهت دار در زمینه های مختلف می کنند. یعنی تنها بحث های سیاسی مطرح نیست، بلکه بحث های اجتماعی، حقوقی، تربیتی، بحث های مربوط به خانواده و ... را برنامه ریزی کرده و اطلاع رسانی می کنند. البته در سالیان اخیر اذهان جوانان مورد توجه آنها قرار گرفته است. آنها در این کار احساس جوان ها را هم مدنظر قرار می دهند و با جهت دهی به اذهان، از میان جوانان هر جامعه سربازگیری می کنند. به هر حال فن آوری رسانه در اختیار دشمنان ما قرار دارد و دشمن در طول دو دهه اخیر در بحث اطلاع رسانی روی جوانان ما کار کرده است. ابزار اطلاع رسانی ما صدا و سیما بوده و ابزار اطلاع رسانی دشمن فضای مجازی بوده و در طول این دو دهه برخی جوانان ما از تلویزیون فاصله گرفته و به فضای مجازی روی آورده اند.^۱

۱- آقا نظری شاهرودی، ضرورت جهاد تبیین در فضای مجازی: ۳۲

نتیجه گیری :

مقاله پیش رو تحت عنوان جهاد تبیین و سواد رسانه ای انجام شده و با توجه به مطالب مورد پژوهش، نتایج ذیل حاصل آمده است:

- جهاد تبیین به بیان کردن، روشن کردن و توضیح دادن معنا می شود و در جهت بر طرف کردن مشکلات و مسائل مختلف که جای پرسش و جانشش دارد استفاده می شود.

- نرم افزارهای ساخت ایران به دلیل داخلی بودن و سازگاری با فرهنگ ملی و دینی، به خوبی با مردم منطبق شده و از آنجا که دسترسی به نرم افزار داخلی موجب مطرح کردن نظرات و دیدگاه های مختلف می شود، می توان مسائل روز را به درستی تحلیل و وقایع را بیان کرد.

- خبر رسانی عملکرد دستگاه های مختلف یک کشور را بیان می کند، و اقدامات صورت گرفته را مطرح می نماید، و انفعال در این فضا می تواند مشکلات بسیاری را به وجود بیاورد به همین خاطر می بایست با حضور به موقع خود در این فضا و ارائه اخبار درست موجب حساسیت زدایی بی جا شده و به تبیین بپردازد تا از استعمار افکار افراد جلوگیری کند.

- اینترنت می تواند، با ارائه اطلاعات دقیق و درست از انحراف فکری افراد جلوگیری کند و این اتفاق با به وجود آمدن شبکه ملی اطلاعات رخ می دهد و در ادامه سواد رسانه ای مردم یک جامعه ارتقاء یافته و آن ها را از مشکلات مجازی دور نگه می دارد. باید دانست زندگی هر روز رو به پیچیدگی های بیشتری می رود، و بخش بزرگی از این پیچیدگی ناشی از پیشرفت دنیای اطلاعات است و هرچه این فناوری گسترده و پیشرفته تر می شود، نیازمند یادگیری و آموزش های بیشتری برای درک این دنیای جدید هستیم.

و اولین چیزی که میبایست به آن بپردازیم بحث سواد رسانه است تا بتوانیم پیچیدگی های این فضا را درک کرده و در دام انحرافات آن گرفتار نشویم.

فهرست منابع :

- بابایی، حسن، ۱۳۹۶ ش، روایت حقیقت، اصفهان، نشر سیمای خلقت.
- جهانجونی، شاهپور، مقاله ضرورت سواد رسانه ای در فضای مجازی: ۲، ۳، ۴. سایت ویستا: ۱۳۹۲ ش.
- خامنه ای، سید علی، ۱۴۰۰ ش، جهاد تبیین، تهران، نشر انتشارات انقلاب اسلامی.
- دهخدا، علی اکبر، ۱۳۷۷ ش، فرهنگ دهخدا، تهران، نشر دانشگاه تهران.
- سایت سلامت، خانواده
- شکر خواه، یونس، ۱۳۸۵ ش، «مقاله سواد رسانه ای»، بی جا، شماره ۶۸.
- طالبی، مصطفی، ۱۴۰۱ ش، «مقاله محورهای مهم در جهاد تبیین برای مقابله با دشمن»، سایت حوزه علمیه خواهران.
- محمدی، غلامحسین، ۱۴۰۱ ش، «مقاله اخبار بخشی از جهاد تبیین»، بی جا.
- موسویان، مرتضی، ۱۴۰۱ ش، «مقاله نتایج بالا بردن سواد رسانه ای»، سایت ایسنا.
- نامی، محمد حسن، ۱۳۹۹ ش، فصل بعد چهارم جهاد تبیین، تهران، نشر زیتون سبز.
- نجم آبادی، زهراسادات، ۱۴۰۱ ش، «مقاله الزامات و موانع جهاد تبیین»، تهران، دانشگاه امام صادق، شماره ۴۶.
- نجفی، محمد حسن، ۱۳۹۲ ش، «جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام»، تهران، ج ۲۱، نشر اسلامیه.
- نصیری، محمدباقر، ۱۴۰۱ ش، «ضرورت جهاد تبیین در فضای مجازی»، شماره ۲۰، بی جا.